

TERUGBLIK OP 2023

HISTORISCH CENTRUM | LEEUWARDEN

Het jaar van groei en vernieuwing

In 2023 maakte het HCL een enorme groei mee in de bezoekersaantallen. Na de coronacrisis duurde het lang voordat bezoekers weer massaal de weg naar het HCL wisten te vinden. Die stijging was in 2022 al ingezet, toen we groeiden naar bijna 8.700 bezoekers. Aan het eind van 2023 stond de teller op maar liefst 15.852; een toename van 82%! Het HCL staat weer volop in de belangstelling.

Het begon in februari al meteen met een grote klapper. Tijdens de ruildag voor het Jumbo-verzamelaarsalbum, georganiseerd door de Historische Vereniging Aed Lewerd, kwamen er 1.305 mensen naar het HCL. In alle hoeken en gaten zaten verzamelaars hun plaatjes te ruilen. Mensen die anders niet zo snel een archief zouden bezoeken, kwamen over de vloer en velen van hen zijn later nog terug geweest om bijvoorbeeld onze exposities nog eens te bekijken. Naast de vaste presentatie *Verhalen van Leeuwarden* waren dat tentoonstellingen over 200 jaar ziekenzorg, over de historie van de Leeuwarder horeca en we eindigden met de expositie *De baan is heden geopend* met winterse tafereel in Leeuwarden. Veel mensen kwamen voor de lezingen. Regelmatig was de Eekhoffzaal tijdens de zondagmiddaglesing helemaal volgeboekt. Ook scholen wisten het HCL goed te vinden. In totaal kwamen er 2.754 leerlingen af op de aantrekkelijke onderwijsprogramma's. Daarnaast was de Oldehove weer een publieksmagneet. Van april tot oktober bekwamen 30.219 mensen onze "skeve toren". Voor het Pier Pander Museum was de Museumnacht een groot succes, met 300 bezoekers.

Achter de schermen was 2023 ook het jaar van de personeelwisselingen. Vier mensen gingen met pensioen: studiezaalmedewerker Jan Faber, gemeentearchivaris Rienk Jonker, boekbinder Willem Westra

en IT-specialist Herry Seunnenga. Nieuwe collega's begonnen in de studiezaal, bij het semi-statisch archief en bij de afdeling educatie. Aan het eind van het jaar stonden er nog een aantal vacatures open. In 2023 hebben we gewerkt aan een nieuw beleidsplan. Uit een inventarisatieronde langs de collecties blijkt dat er nog veel archieven toegankelijk moeten worden gemaakt. Daarom streven we naar versterking van het team Behouden en Bewerken met een archivaris. De afgelopen jaren is door de archivariissen hard gewerkt aan het toegankelijk maken van de enorme collectie bouwdoSSIERS. Dit project nadert zijn voltooiing, zodat in de komende jaren alle doSSIERS kunnen worden gescand, en ze digitaal beschikbaar komen. In 2023 hebben we een flinke slag geslagen in het bepalen van een duurzame bewaarstrategie voor onze gemeente. Een belangrijke stap op weg naar een e-depot, waarin digitaal gevormde doSSIERS beheerd zullen gaan worden. Werk genoeg, de komende tijd. We gaan er het komend jaar weer volop tegenaan.

29 januari – Presentatie Soa het ut weest
Pieter de Groot presenteert zijn nieuwe boek *Soa het ut weest*, Leeuwarden in stukjes in het HCL. Het boek is een bundeling van 75 columns geselecteerd uit de meer dan duizend die De Groot voor de *Leeuwarder Courant* heeft geschreven.

4 februari – Ruilmiddag stickerboek
Het HCL organiseert een ruilmiddag voor de stickers bij het boek *Kiek dat was Liwwadden*. Meer dan 1.300 verzamelaars bezoeken het HCL om zo hun stickerboek compleet te maken.

5 februari – 'Zuster u moet niet denken maar doen'
Annemieke van Hulzen, van 1961 tot 2003 werkzaam in het Sint Bonifatius Hospitaal, vertelt over haar tijd als verpleegster. In 2021 verscheen van haar hand het boek

Mijn tijd in het Sint Bonifatius Hospitaal. Vele (oud-) verpleegkundigen komen naar de lezing van Annemieke. Er is zoveel belangstelling dat de lezing meerdere keren wordt herhaald.

18 februari – Hans & Wim Anker in HCL
Het HCL is te zien in het tv-programma *Verborgen Verleden*. Oud-studiezaalmedewerker Rutger Hoekstra verrichtte onderzoek voor de broers Hans en Wim Anker. Bij hen in de familie deed een verhaal de ronde omtrent de zelfdoding van hun opa. In het HCL stuiten ze op onbekende details.

29 juni – Aanbesteding scannen bouwdoSSIERS
De meeste studiezaalbezoekers komen voor bouwdoSSIERS. Daarom zijn we sinds een aantal jaren bezig met het voorbereiden van het digitaliseren daarvan. Met de aanbesteding voor het scannen van de bouwdoSSIERS is een grote stap gemaakt voor de digitalisering. Een gigantisch project.

3 juli – Presentatie Stappers in de stad
De nieuwe wandelgids *Stappers in de stad, langs horeca van toen en nu* wordt gepresenteerd. Het boekje geeft een introductie op de geschiedenis van het horecaleven in Leeuwarden waarna het de lezer meeneemt langs diverse verdwenen en nog bestaande horecagelegenheden in Leeuwarden. Wethouder Abel Reitsma overhandigt het eerste exemplaar aan Ton Eijer van café Scooter'S.

16 augustus – Schenking schilderij van Piet Hein van Asperen
Ad Fahner overhandigt aan het HCL een mooi schilderij met kleurrijke voorstelling van de Brol in Leeuwarden. Het werk is

Wat ontzettend leuk, dit feest van herkenning. Vooral om mijn eerste levensdag op een bijzondere plek terug te zien, het stadsziekenhuis. Leuke presentatie en tentoonstelling. (gastenboek)

geschilderd door Piet Hein van Asperen (1895-1969), die in Harlingen werd geboren, maar het grootste deel van zijn leven woonde en werkte in Leeuwarden.

6 september – Het wonder van 2018
Geart de Vries presenteert zijn boek *Het wonder van 2018 – Terugblik op Leeuwarden-Fryslân Culturele Hoofdstad van Europa*. Het was het grootste culturele project uit de Friese geschiedenis qua omvang, complexiteit en kosten. Vanaf het lanceren van het idee in 2006 tot de realisatie in 2018 was men twaalf jaar onderweg. Meerdere keren was het kantje boord of het project überhaupt doorgang kon vinden. Voor dit boek interviewde Geart de Vries meer dan 120 betrokkenen en keek hij met hen terug op LF2018.

30 september – Museumnacht
Tijdens de Museumnacht FRL bezoeken meer dan 300 mensen het Pier Pander Museum en de Tempel. Gehuld in prachtig licht laten mensen zich inspireren door het boeiende levensverhaal van Pier Pander, die van een arme schippersjongen uitgroeide tot een internationaal bekend beeldhouwer.

28 februari – 3 maart – Help pake en beppe de vakantie door

Tijdens de voorjaarsvakantie organiseren we voor pakes, beppes en hun kleinkinderen allerlei creatieve workshops. In het HCL zijn 170 kinderen bezig met opdrachten als het maken van een eigen wapenschild, boogschieten en muntes slaan. Ook de Oldehove gaat voor deze gelegenheid uit zijn winterslaap. Meer dan 950 mensen bezoeken de scheve toren.

18 april – Afscheid Jan Faber
Na meer dan 42 jaar werkzaam geweest te zijn bij Historisch Centrum Leeuwarden neemt op 18 april studiezaalmedewerker

Genoten van de expositie 'van herberg tot huiskamercafé'. Vele herinneringen kwamen binnen. (gastenboek)

Jan Faber afscheid. Met hem vertrek er ook een enorme hoeveelheid kennis over de Leeuwarder geschiedenis en archieven.

29 april – Expositie Van herberg tot huiskamercafé

De start van een nieuwe expositie: *Van herberg tot huiskamercafé*. De bezoeker waant zich in een heuse kroeg inclusief bar en stamtafel met Perzisch tafelkleedje en doorloopt vier eeuwen horecageschiedenis in Leeuwarden. De expositie is te bezichtigen tot 9 oktober.

1 oktober – Presentatie boek De Wielen

Het boek *De Wielen* van Antoon Groenewoud over de geschiedenis van de Grote en de Kleine Wielen wordt gepresenteerd in het HCL. In de jaren negentig tekende en beschreef Antoon Groenewoud deze geschiedenis op de achterpagina van het maandblad *Us Honk*. Gelukkig is alles na al die jaren nu gebundeld in een boek.

20 oktober – Coole Kidsnacht
Een keer per jaar is het Historisch Centrum Leeuwarden 's avonds speciaal open voor kinderen van zes t/m twaalf jaar. Tijdens de Coole Kidsnacht. Vijftig kinderen en hun ouders bezoeken de expositie en laten zich rondleiden door de schatkamer van het HCL.

28 oktober – Nacht van de Nacht
Een overweldigend aantal aanmeldingen voor de Stads wandelingen Moord & Doodslag en Historische Horeca tijdens de Nacht van de Nacht. De vijf wandelingen zijn volgeboekt en ook voor de vernieuwde Schatkamer is de belangstelling groot.

3 november – De baan is heden geopend

De expositie *De baan is heden geopend* gaat over de historie van winters in Leeuwarden. Van beroemde hardrijderijen voor vrouwen, de Elfstedentocht, de Friese adel in hun stadshuizen tot de bittere armoede en koude die door sommige Leeuwarders werd geleeden. Alle aspecten van de winter in Leeuwarden komen aan bod in deze expositie.

2 mei – Schenking portret Baart de la Faille

Het HCL krijgt een bijzonder schilderij aangeboden door dhr. J. C. M. Baart de la Faille en mevr. C.A.Th. Ruys - Baart de la Faille. Het gaat om een portret van Jacob Baart de la Faille (1839-1918), door schilder Piet van der Hem. Baart de la Faille was een bekende Leeuwarder arts. Hij kwam op voor de zwakkeren in de samenleving en zette zich met name in voor volksgezondheid en hygiëne.

26 mei – Lancering landschapsbiografie Leeuwarden

Wethouder Evert Stellingwerf lanceert in het Historisch Centrum Leeuwarden de nieuwe landschapsbiografie van de gemeente Leeuwarden. Een interactieve website vertelt het boeiende verhaal van het landschap van de gemeente Leeuwarden. Een karakteristiek landschap waar we vandaag de dag nog van kunnen genieten.

6 juni – Kickoff digitale bewaarstrategie

In de komende jaren bouwt de gemeente een e-depot op, waarin alle digitaal gemaakte doSSIERS van de gemeente Leeuwarden, Waadhoeke en Noardeast-Fryslân worden opgeslagen. Een e-depot is echter niet alleen een opslagmiddel, maar ook een strategie voor het selecteren en langdurig bewaren van digitale doSSIERS. Wanneer de doSSIERS in het e-depot op orde zijn worden ze overgedragen aan het HCL, dat ze na overdracht beheert en beschikbaar stelt.

21 juni – Presentatie digitaal lesmateriaal slavennijverleden

In 2023 was het 150/160 jaar geleden dat Nederland de slavennijverheid afschafte. Ook in Fryslân zijn sporen van deze pijnlijke geschiedenis te vinden. In de collecties van Historisch Centrum Leeuwarden en Tresoar bevinden zich diverse bronnen die ons meer over het Friese slavennijverleden vertellen. Vanaf 21 juni is er op de website *GeschiedenisLokaal Fryslân* lesmateriaal bij die bronnen beschikbaar voor zowel het basis- als het voorgezet onderwijs.

We konden alsnog de lezing bijwonen - djempol! En wat de lezing betreft: die was geweldig, en we hebben genoten! Ook van 't contact met medetoehouders! (mailbox)

17 november – Nieuwe website voor Oldehove

De Oldehove is de trots van Leeuwarden uit 1529. Dit jaar trok de toren meer dan 30.000 bezoekers! Dankzij het Leeuwarder ICT-bedrijf *Cinnamon Interactive* hebben we de website van de Oldehove kunnen vernieuwen. Die staat vol met interessante wetenswaardigheden afgewisseld met aantrekkelijk beeldmateriaal van de Oldehove. Bekijk de website op www.oldehove.eu.

26 november – Spruitjes met sambal

Henk de Vries vertelt het achterliggende verhaal met veel beelden over het vertrek van Indische Nederlanders (Indo's) uit Indonesië en de vestiging in Leeuwarden. Er is zoveel belangstelling voor de lezing dat er een herhaling wordt ingepland.

8 december – Presentatie stickerboek

In navolging van het succes van het eerste stickerboek *Kiek dat was Liwwadden* geeft Aed Lewerd samen met een supermarktken een tweede stickerboek

(verzamelalbum) uit over Leeuwarden. Voor het stickerboek wordt geput uit de rijke beeldcollectie van het HCL.

19 december – Schenking fotoalbum hockeyclub RAP

Het HCL kreeg dit jaar diverse fraaie albums met foto's die met sport te maken hebben. In februari een album met foto's van speerwerpkampioene Aalie de Vos (1934-2021) en in december een boek met foto's betreffende het eerste Leeuwarder basketbalteam Mariëburg (vanaf 1963) en een fotoalbum van hockeyclub RAP over de periode 1926-1949.

Bezoekersstatistiek

	2023	2022
HCL	15.852	8.700
Oldehove	30.219	28.000
Pier Pandermuseum	1.321	1.750
Bezoekers website HCL	77.788	76.115
Volgers Facebook HCL	6.233	5.000
Volgers Facebook Oldehove	1.900	1.600
Volgers X (Twitter)	2.583	2.636
Volgers Instagram	2.261	1.632

Historisch Centrum Leeuwarden (HCL), Groeneweg 1, 8911 EH Leeuwarden tel. 058-233 23 50 www.historischcentrumleeuwarden.nl